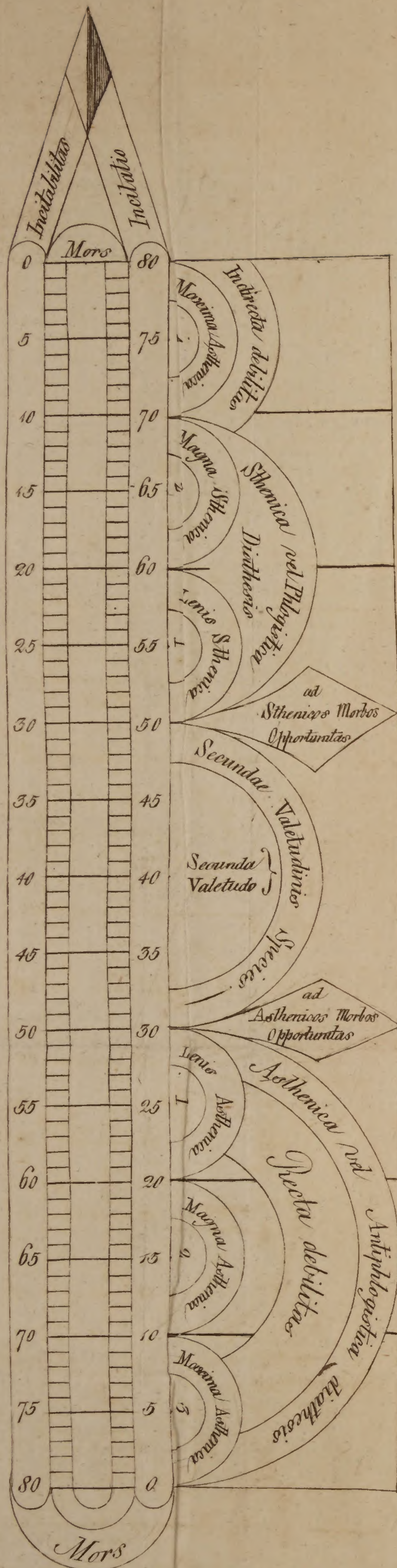
INCITABILITATIS ET INCITATIONIS SERIES.

ADVERSA VALETUDO VEL MORBI.		CAUSÆ. NOXÆ.	CAUSÆ. JUSTA.	MORBORUM CURATIO.
Apoplexia. Paralysis. Pestis. Febris Malign. Cynanche Typhoides.	Variola confluens. Hydrothorax. Phthisis. Dysenteria contagiosa, &c.	Nimia magnorum stimulorum vis, ut calor, exercitatio, victus, sanguinis abundantia, gravis animi adfectus, contagio, et similia.	Indirecta debilitas.	Medendi consilium est incitationem sustentare. Remedia sunt vehementes stimuli, ut electricitas, opium, æther, spiritus Gallicus, vinum, moschus, cortex Peruvianus, serpentaria, camphora, juscula lauta, et similia.
Synocha. Phrenitis. Cynanche inflammat. Variola.	Rubeola. Peripneumonia. Dysenteria. Mania, &c.	Eædem, ac supra dictæ, sed non ea vi incumbentes, qua indirectam debilitatem creent, sed majore quam infra.	Aucta vel magna incitatio.	Medendi consilium incitationem imminuere; quod fit, magnos stimulos subducendo, exiguis vel deficientibus utendo; scilicet, frigido cubiculo, animi tranquillitate, sanguinis missione, alvi purgatione, parco victu, et similibus.
Synochus. Rheumatismus. Catarrhus. Scarlatina.	Miliaria. Varicella. Ophthalmia, &c.	Eædem, ac supra dictæ, sed non ea vi incumbentes qua magnam sthenicam creent, sed majore quam in secunda valetudine.	Aucta minus incitatio.	Hic consilium incitationem, ita ut supra, sed modice magis, minuere.

A 30° ad 50° in serie secundæ valetudinis species jure notatur, quia, nisi in 40°, absoluta valetudo non contingit: In magna enim stimulorum, quotidie incumbentium, varietate; cujusmodi cibus et potio et adfectuum animi vis, paulo gravius agentia, sunt, raro medium punctum attingitur, plerumque intra 30° et 50° variat incitatio.

Febres intermittentes. Colica simplex. Dyspepsia. Hypocondriasis.	Hysteria. Epistaxis. Menorrhœa. Amenorrhœa, &c.	Hæ noxæ sunt stimulorum, secundæ valetudini necessariorum, subductio, et potestatum, quæ, licet stimulent, non satis id faciunt, abusus.	Imminuta incitatio vel recta debilitas.	Medendi consilium est incitationem augere: remedia vehementes stimuli, quales ad indirectam debilitatem medendam adhibentur, hoc tantum differentes, quod a parva eorum hic vi incipiendum, et paulatim ad majorem adscendendum.
Rheumatalgia. Cholera. Epilepsia. Chorea.	Rachitis. Hæmoptysis. Scrophula, &c.	Sunt stimuli deficientes soli, ut frigus, parcus cibus, nec ex bona materia, metus, et similia.	Imminuta incitatio vel recta debilitas.	Consilium hic idem, ac modo dictum, sed cum cautiore stimulorum usu.
Typhus. Colica Pictonum. Podagra. Tetanus.	Scorbutus. Diabetes. Hydrops. Icterus, &c.	Sunt stimuli deficientes soli.	Imminuta incitatio vel recta debilitas.	Idem etiam consilium, scilicet augere incitationem, et iisdem quoque stimulis, sed etiam cautius administrandis.

JOANNI BRUNONI, M. D.

HANC TABULAM, UT SUÆ IN PRÆCEPTOREM REVERENTIÆ MONUMENTUM DICAT ILLIUS AMICUS ET DISCIPULUS,

SAMUEL LYNCH.

TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS,

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

AUCTORE

SAMUELE LYNCH, M. D.

EX INSULA ANTIGUA.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS, EXCUDEBAT

ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXXV.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

THOMAE LYNCH,

IN INSULA ANTIGUA,

MEDICO,

FRATRI SUO CARISSIMO

SAMUEL LYNCH.

S. P. D.

Quoniam moris, fummum in medicina honorem petentium, eft, primos fuorum ftudiorum fructus alicujus patrocinio dedicare; fi igitur ei mori mihi quoque ob temperandum erat, cui potius hoc opus, quam tibi, cujus patrocinio protectus, amicitia cultus, fraterna pietate fotus, adfectu paterno adamatus fum, erat offerendum? Accipe igitur aequi bonique, ut memoris tantorum officiorum, tam rarae inter fratres gratiae, animi teftimonium. Vale.

TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

PRAEFATIO.

IN omni philofophiae parte, magifque in medicina, quifque doctrinam a vulgo receptis fcriptam tradit; ad eum redit, propriarum oppinionum, et ab aliis diffentionis, caufam exponere, reddere rationem. Quoniam igitur id mihi ufu venit, ut a vulgo receptis, non folum hic, fed in tota Continente placitis toto coelo recefferim, ut novam prorfus medicinae rationem propofuerim; quo certius tantae rei caufam expediam et legentium fatisfaciam defiderio; brevem inftitutionis meae in re medica hiftoriam pertexhendum, per XIII. fupra annos, putavi. Horum annorum XI. prius in artis tyrocinio, dein in ufu, reliqui duo, et amplius, in Academia Edinenfi praeterierunt. Illic nullam non adripui difcendi occafionem, five quae in publicis et privatis fcholis tradebantur, five frequentia cum ingeniofis ftudiofis colloquia et difceptationis, fubinde aliquid ad cognitionis fummam adlatura videbantur. Primis XI. annis, quia nihil ex cathedris docebatur, multae pro ratione fructus, maximaeque anatomicae cognitionis, accipiendi occafiones non fuppetebant. Eoque ad obfervationem

curationum imitationem et librorum lectionem, decurrendum ſolum erat. Ex quo fonte lutulento, poſtquam Edinburgum perventum eſt, nihil, niſi ex doctrinis prioribus, maximeque Boerhaaviana, Culleniana, confuſa farrago ſperanda erat. E contrario aptiorem multiplicem quacunque medendi uſum, aptiorum me ad verum a falſo diſtinguendum, meris in uſu tyronibus, fuiſſe redditurum, erat credibile. Quae res cum ita eſſe plerifque videretur; XVI tamen menſes in Academicis Edinburgi ſtudiis, prius praeteriere, quam hactenus erraviſſe me percepi. Et, erraturus ad infinitum eram, niſi ingenioſiſſimus, et jure mihi cariſſimus amicus, cui jam et recta via, et inde devius undique error, penitus erant cognita, Laurentius Walſh, M. D. Hibernus, in vaſta ſolitudine me deprehenſum, DOCTRINAM SPASMODICAM contemplantem, VIM MEDICATRICEM admirantem, nec ullo modo circumſpicientem, aut, qua ratione inde exire poſſem, cogitantem, ac ne, quo in loco eſſem, conſcium, eodem modo expediiſſet, quo ipſe olim erat expeditus. Sed, cum tantam ſolitudinem, priorum caſuum memor etiam ſuſpectui haberet, et novos errores timeret; commonſtrato mihi prius periculo, fido me amico, quique jamdudum vaſtam regionem omnem exploraverat, Joanni Brunoni, M. D. ducem commendavit. Is, ſuſcepto libenter negotio, per omnes anfractus, aſperitates, arenas ſubdolas, vortices, abyſſos, et praerupta undique ſaxa, interdiu tanquam VERI, noctu tanquam PERSUASIONIS ET CERTAE FIDEI, COLUMNA, optantem et gaudentem tutum demum, eduxit.

Jamque tantis expedito periculis reliquum eſt, ut aliquid de ipſo opere dicam; quod, pro obſervationibus, inter iter e ſolitudine faciendum, haberi poteſt. In tria capita dividitur; primum DE STIMULANTIBUS AD SUMMAM, alterum DE RECTIS iiſdem, quae ejuſmodi eſſe intelligenda ſunt, quae, corpore vivo admota, ſe

cundam valetudinem, ſthenicos morbos, et indirectam debilitatem, parient agit; tertium DE INDIRECTIS STIMULIS, quae ejuſmodi ſunt, ut, quanquam ſtimulent, tamen id non ſatis, ad ſecundae valetudinis propria praeſtanda, faciunt; unde aut ad rectam debilitatem opportunitas, aut illa ipſa, aut in ea poſiti, aſthenici morbi, naſcuntur.

CAP. I.

QUALIA AD SUMMAM STIMULANTIA SINT.

STIMULANTIA eae poteſtates ſunt, quae, corpori vivo admotae, in eo mutationem [1], vel debilitando, vel, vigorem dando, creant; eoque, prout debita ratione, ſecuſve eaedem admoventur, ab eorum opere, tam ſecundae valetudinis, vitaeque, quam morborum et mortis, [2] et curationum, propria pendent. Ad quam rem ſimul confirmandam, et in clariore monumento ponendam, pauca vocabula, quae ſaepenumero in hac charta adhibebuntur, explicanda ſunt.

INCITABILITAS eſt ea corporis vivi proprietas, qua vel recta, vel eventu, ab alienis poteſtatibus adfici poteſt, quaque corpora viva a ſe mortuis vel inanimi quavis materia differunt [3]. Poteſtates recta admotae, id eſt, ſtimuli recti, vigorem vel incitationem, pariunt [4] et ſupra modum admotae, ad ſthenicos morbos opportunitatem [5] hoſve ipſos [6] creant, atque etiam ultra

[1] Kewley de incitatione xvii. [2] Brun. elem. med. xxii.
[3] Brun. elem. med. x. xviii. xlvii. Kewley de incitatione iii. xiv. Jones's inquiry, p. 93. Webſter. clar. praelec. mater. med.
[4] Brun. elem. med. xvi. [5] Ibid. viii. lxxiii. [6] Ibid. lxvi.

tentae corpus in indirectam debilitatem [1] et ab hac pendentes morbos conjiciunt [2]. Contra quoties eaedem indirecte, feu ftimulorum indirectorum more, admoventur, tum corporis incitatio ad rectae debilitatis [3] periculum, dein ad morbos in hac pofitos, redigitur. Verum, ut, quo modo ftimulantia in incitabilitatem agunt, clarius intelligatur; corpus thermometro comparetur. In hoc ea facultas eft, qua corpus a calore et frigore adfici poteft. Haec facultas cum corporis vivi incitabilitate conferatur; ubi humor in thermometro ad incitationem auctam furgit, et ad hanc imminutam defcendit. Hic calor, quod et verum eft, altos vel rectos ftimulos, in corpora viva agentes, frigus, quod poftea quoque demonftrabitur, deficientes vel indirectos, reprefentat.

Sic inter fe comparatis corpore vivo cum incitabilitate et thermometro; de incitabilitate ita deinceps, ac de thermometro, verba fiant, eamque a poteftatibus tam extrinfecus, quam intus, agentibus, ita ut thermometer a calore et frigore adficitur, adfici poffe, oftendetur, fimilique ratione incitationem modo augeri, modo imminui, commonftrabitur. Nam, ut calor et frigus plus minufve in thermometrum agunt pro majore eorum vel minore vi; fic ftimuli in incitabilitatem eadem prorfus auctae vel imminutae magnitudinis ratione agunt. Quam rem tabula relata illuftrabit in qua duplex feries eft, altra incitabilitatis, incitationis altra. Et ibidem cernitur, cum augetur incitatio, incitabilitas eadem prorfus ratione decrefcere [4]. Uraque feries in 80 gradus dividitur, et fecunda valetudo [5] in medio, fcilicet, puncto 40; ubi incitabilitas et incitatio pares funt, collocatur [6]. Quoties nimia ftimulorum vis admota eft, incitatio prius ad fthenicorum

[1] Brun. elem. med. xxviii. ad xxxviii. Jones's inquiry, p. 114.
[2] Ibid. p. 66, 67. [3] Brun. elem. xxxviii. ad xlvii. [4] Ibid. xxxix, xl.
[5] Ibid. iii. [6] Ibid. xxv. Kewley de incitatione xxvii.

morborum periculum, 50° notatum, adscendit; incitabilitas ad 30° descendit. Quod si plus stimulorum adhibitum est, licet minus potenter quisque agat, quam ubi incitabilitas magis abundabat; ea tamen potentia agunt, ut, supra 50° ascendentes, pro sthenicorum morborum periculo, hos ipsos ea lenitate, quae in serie a 50° ad 60° notatur, inferant [1]. Hos in tabula, crescente usque majis stimulorum vi, major sthenicorum morborum excipit vehementia, sçilicet a 60° ad 70° collocatorum. Supra hos, scilicet, inter 70° et 80°, stimulantes operis vi ad extremum tenta, nihil, nisi indirecta debilitas [2], restat, et hanc supra mors [3].

Quoties igitur aliquis, ad ullum opportunitatis, leniorumve aut vehementiorum morborum, a 40° ad 70° seriei gradum, attollitur; vehementes potestates stimulantes subducantur, et indirectae, una cum sanguinis detractione, alvi purgatione, et aliis attenuantibus auxiliis, admoveantur, opportebit [4]. Quod si porro eo magnitudinis extremae incitatio provecta est, ut indirectam debilitatem alicubi inter 70° et 80° positam, inducat; in hoc casu, propter tantam incitabilitatis imminutionem, diffusibilium stimulorum summis cujusmodi spiritus Gallicus, aether, opium, et alia sunt, administrandi erit necessitas; idque, ad debitam incitationem sustentandam, et mortem avertendam, faciendum est [5]. Ad quod efficiendum, et perficiendam curationem, hi directi, vel diffusibiles, stimuli aliquantum temporis continuentur, et doses paulatim imminuantur, erit necesse; donec ita incitabilitas abundabit, ut ad semi consumptum statum, 40 puncto notatum descendat [6].

Contra, ubi postquam secunda alicui ab omni parte valetudo

[1] Brun. elem. xxiii, xxiv. Kewley de incitatione xxix. xxxiii.

[2] Element. med. xxviii, xxix. xxxv. cii. Kewley xlv.

[3] Elem. xxiii. Jones's inquiry, p. 87. 88.

[4] Elem. lxxxviii. xcv. ccccv.

[5] Ibid. ciii.

[6] Ibid. xxxiv. dclxxxii. et passim.

incidit, stimuli deficientes seu indirecti forte admoventur; hac ratione, absentibus stimulis vehementioribus, incitatio prius ad morborum asthenicorum periculum, quod in tabula 30° denotat, decidet, incitabilitas ad 50° adsurget; mox, vehementioribus stimulis etiam magis suspensis, et deficientibus solis admotis, leniores asthenici morbi, inter 30° et 20° dispositi, suborientur; et crescente etiam eodem opere, vehementiores, a 20° ad 10°, et vehementissimi a 10° ad 0 in tabula defixi, postremo certa mors, subnascentur [1]. Ad quemlibet modo relatorum debilitatis graduum medendum, curatio, ut e priore casu disci potest, a summis stimulantibus parcius prius adhibitis, dein, pro decrescentis incitabilitatis ratione paulatim largius, pendeat necesse est [2]. Ea enim vivi cujusque corporis natura est, ut, quo vehementes vel diffusililes stimuli magis sint adhibiti, quo incitationis plus succreverit, eo incitabilitas magis consumatur, eoque potestatum incitantium plus usque in auxilium requiratur [3]. Quae curandi in hoc casu ratio, si rite observetur, et non ultra modum tendatur, paulatim incitationem ad secundae valetudinis modulum, nempe, punctum medium 40 pervehet.

Ex supra dictis, morborum et mortis propria, aeque, ac secundae valetudinis vitaeque corporibus vivis naturalia esse, patebit [4]. Quod etiam magis corporibus humanis usu venit, quae quotidie victus, aëris, et magnae rerum, modo gratarum, saepius injucundarum, varietati, item tam mentis, quam animi, facultatis varietati pari objiciuntur. Quo in casu raro vel nunquam perfecta valetudine, forsitan non duodecies toto anno intergram diem, utimur. Utque, in tempestatum in constantia mercurius in ther-

[1] Elem. Med. xxxviii, xxxix, xl, xli.

[2] Ibid. xliii. DCLXXX. DCLXXXI.

[3] Ibid. xxiv. et passim.

[4] Gaubius pathol. i. Brun. elem. med. lxx. lxxi. lxxii.

mometro raro biduum in eodem puncto permanet, ſed vel ſupra, vel infra medium punctum ſurgit deciditve; ſic idem prorſus corpori humano, et praecipuè virili, quod, in liberiore vitae generae, multis noxis adficiatur neceſſe eſt, accidere periclitatur. Hinc vel verſus ſthenicam vel aſthenicam diatheſin maxima ex parte vergimus. Hac re ſic perpenſa, omnem rem corpori admotam, vel extrinſecus vel intus, aliquo modo ſtimuli uſu, recta vel eventu, fungi apparet, ultimamque utriuſque ſtimulorum generis finem eſſe eundem, nempe, mortem; cum eaedem poteſtates, rite admotae, vel ſecundem valetudinem vel paucos ſupra infrave gradus, efficiant. Cumque poteſtates per vices prius fere admoventur, quam ad gradum, in quo morbos, quos debilitas utravis continet, perveniatur; ea res in cauſa eſt, quod neutrius ultimus effectus toties ſuboritur, quoties fieret, ſi poteſtates conſtantur incubueſſent. Indidem etiam conſtat, aeque ſaepe nos verſus adverſam, ac ſecundam, valetudinem, vel etiam ſaepius, vergere. Porro, ex iis, quae de ſtimulis utramvis debilitatem parientibus, dicta ſunt, patebit, aliquem indirecta debilitate, ex nimio ſtimulorum opere, laborantem, his ſummotis, protinus in rectam debilitatem mortemve, incaſurum[1]. Contra, ubi incitatio, poſt deficientium ſtimulorum uſum, plurimum imminuta eſt; inde incitabilitas tantopere accumulabitur, ut ſi ſummi ſtimuli ſubito et large admoverentur, aeque ſubito augeatur incitatio, eoque indirecta debilitas, et mors, vel protinus incidant, vel ſthenica ſaltem diatheſis exoriatur[2].

Ad ſummam igitur, vitam et mortem vivis corporibus pariter naturalem eſſe, et utramque a poteſtatibus ſtimulantibus, vel rite, vel nimis aut parum, incumbentibus effici. Hinc, duo morbo-

[1] Brun. elem. med. cvi. [2] Ibid. cix. cx.

rum genera, vel potius duo tantum morbos, forma variantes, ſcilicet, ſthenicum et aſthenicum naſcituros ſtimulis ſequitur [1]: quibus vel additis vel ſubductis eos morbos tolli, ſcilicet aſthenicum magnis et directis ſtimulis, ſthenicum deficientibus, manifeſtum eſt [2]. Poſtremo tam vitam et ſalutem, quam morbos et mortem, pariter naturalia eſſe, et e poteſtatibus ſtimulantibus rite ſecuſve agentibus, pendere, uno potionis et eſcae exemplo, declaratur. Quos omnino negatos mors ſubſiquitur [3]. Et e contrario nimia earundem indulgentia, aeque certo morbum, aut in majore exceſſu, mortem adducit [4]. Verum, mediocris earum uſus ſanitatem vel ex omni, vel e magna parte parit [5].

Haec de ſtimulantibus genere, ſatiſque ad propoſitum, ex quo hoc caput exorſus ſum declarandum, ad proximum deinceps progrediar.

CAP. II.

DE RECTIS STIMULANTIBUS.

Potestates, ad hoc caput attinentes, ejuſmodi ſunt, quae in incitabilitati admotae, tam ſecundam valetudinem, quam quemlibet graduum ſupra eam; eoque ſecundae valetudini propria, morbos ſthenicos, et ex indirecta debilitate aſthenicos, denique, exhauſta ſtimulo incitabilitate, mortem, procreant.

Eaſdem expoſſiturus in tres ſectiones dividum: ſub prima, externos stimulos commemorabo; cujuſmodi ſunt calor, lux, aër, contagio, exercitatio, cibus, potio, condimenta, ſanguis, et

1 Brun. elem. xxiii. Jones, p. 93, 98, 241.
2 Brun. elem. lxxxviii. ad xciii.
3 Jones's inquiry, p. 68.
4 Ibid. p. 113, 114.
5 Ibid. p. 125.

inde secreti humores [1]: sub secunda comprehendentur adfectus animi [2]: sub tertia stimuli diffusibiles exponentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Calor pro certo recta stimulans potestas est [3], utpote cujus supra thermometrum actio sit ad magnam altitudinem attollere mercurium; neque ejusdem minor super plantas et animantes vis est: utpote ex cujus magna ex parte actione universa vita pendeat [4]. Sic, unaquaque hyeme, hortularios videmus in callidis cellis fructus quosdam nutrire; quod certum, eorum vitae ex calore pendere, indicium est. Rursus in Indis Occidentalibus planta mihi nota est, cujus flores quotidie quarta post meridiem hora panduntur, quaeque QUARTAE HORAE nomen nacta est: Est jalapii species si non verum ipsum jalapium. Quarta autem hora calidissima diei illic est. Simul vero ac sol occidit, flores iterum collabuntur, nec denuo, ante eandem postridie horam expanduntur.

Quod ad caloris vitae animantium necessarium usum attinet; nulla hyems ubivis fere advenit, quin calor ex veste et amplis ignibus, ideo necessarius sit, ut incitatio debita servetur, et gratus sensus, quae calor adpellatur, pariatur. Eodem pertinet ratio, qua pullorum, et ovi pararum animantium, ova nascuntur; priora, per lenem accubantis matris calorem, aliquamdiu continuatum; posteriora, praecipue in testudine Indorum Occidentalium,

[1] Elem. med. xi. cxxiv. ad cxxxi.
[2] Ibid. xii. Jones's inquiry, p. 68. [3] Ibid. p. 68.
[4] Elem. med. cxii. cxxiii. cccxix.

quae ova in arena deponit et tecta relinquit, ubi arenae proprius calor, vel potius jubar, nascentem animantem fovent, illustrantur.

Quoniam igitur calor universae vitae necessarius est, et ad secundae valetudinis modulum incitationem adtollit; rectus igitur, ex definitione ejus vocabuli supra tradita, stimulis sit necesse est. Verumenimvero, si calor liberius justo admovetur, sthenici generis morbi [1] cujusmodi catarrhus [2], peripneumonia, et similes alii, concitantur. Hi morbi facilius Hiberno tempore, ubi frigus et calor alternatem admoventur, erumpunt; si quidem gelido frigore, intrantes domum, natura ad ignem ducimur; eaque ratione morbi relati aliique similes gignuntur [3]. Actione enim frigoris incitabilitas adeo crescit, ut, frigore admoto repente calore, hujus potentius opus eveniat. Eadem haec causa est, quod, verno tempore, adeo catarrhalibus et peripneumoniis, maxime post longam et frigidam hyemem, adfectibus sumus opportuni [4]. Si caloris stimulus constanter, et magna vi, nullo frigore interveniente, alicui incumbuit, incitabilitas adeo exhauretur, ut in indirectam debilitatem, et proprios ejus morbos; cujusmodi sunt apoplexia, paralysis, febris maligna, et maxima pars morborum, sunt, et tandem in mortem, implicetur [5].

Ut LUX proxime consideretur; actio ejus plantarum saluti necessaria videbitur. Itaque non exempla desunt, ubi planta, in tenebrosa cellula posita, minimum, idque cum perquam pallente flavedine, crevit, admissaque per parvam rimam luce, tam magnitudine, quam calore cresceret, semperque ad locum, quo lux intromissa est, maxime si vitis esset, vergeret, exereretque per rimam membra [6]. Porro plantae, quae in vasis et juxta fenestras

[1] Eod. loc. [2] Elem. med. ccccxi. Jones's inquiry, p. 100, ad 104.
[3] Elem. Brun. cclxxxiii. [4] Eod. loc. [5] Elem. med. cxv. cxvi.
[6] Celeb. Black, in praelect. chem.

sustinentur; etiamsi fenestrae ad septentrionem vergebant, ubi jubar nihil efficere poterat, semper ad lucem saltem, id est, fenestram, membra dirigunt; et, e contrario, ubi vas in aliam partem ita mutatur, ut plantae pars, quae versus fenestram inflexa erat, introrsum verteretur; paucis diebus, prius recta sursum surgunt, et tandem rursus ad fenestram se convertunt [1].

Lux vitae plantarum necessaria est, sive phlogisto, ut magno nostro professore medico *Black* [2], placet, sive alio vocabulo insignetur. Attracta a plantis, viridem iis colorem impertit; ut ex sequente, experimento patet. In insula Antigua, patria mea, duae lagenae, in septrionali fenestra positae sunt, altera preparatum calomelanem, altera tartarum emeticum, continentes. Quo facto eae utriusque laginae partes, in quas illucebatur, semper atrum magis colorum, quam aliae partes, quo lux minus admissa est, representarunt; et, concussis humoribus, relictae immotae, paucis diebus eundem effectum ostenderunt.

Si inter animantes et plantas rationis similitudo respicitur, et, quantum lux oculos adficiat, spectatur; eadem res firmabitur. Ita, cum e tenebris et profundo somno, exitur, claudere oculos necesse habemus, neque, nisi paulatim, sensim, et quasi gradatim, ad eam revehimur, tolerare lucem possumus. Quae res rectum stimulum lucem esse, tenebrisque aut somno, remota luce, oculorum incitabilitatem adeo accumulari, ut rectus lucis stimulus retinam magis commoveat [3], ostendit. Eodem principio posito, postquam lens depressa vel extracta est, ubi aegrotans luci subito exponitur, caecus evadit, ratio reddi potest: si quidem catarractus, lucis radios a retina intercipiens, hujus incitabilitatem adeo accumulat, ut, lucis subito admissae vis, nimia sit, et inde indirecta debilitas creata, visus amissionem, inducat [4].

[1] Celeb. Black, in praelect. chem. [2] Ibid. et elem. med. cccxix.
[3] Elem. xxvi. [4] Eod. loc. et passim.

Quod ſi intenta in ſolem, aut magnum lumen, conſtanter oculorum acies, aut alio modo lux in retinam intentius penetrans, inflammationem et amauroſitatem ſeu viſus amiſſionem peperit; hujus amauroſitatis indirecta debilitas, eoque conſumpta, ad extremum incitabilitas, cauſa eſt [1]. Ad argumenta relata ſuſtentanda, res, omnibus Indis Occidentalibus nota, referenda eſt, ſcilicet lunae in inanimem materiam vis. Ubi, admiſſa lunae ad carnem luce, proximo mane, putrida caro evadit. Idemque piſcibus uſu venit, qui nocte, et lucente luna capti, proximo die putreſcunt.

Quod ad AËREM attinet; ut alia ejus genera praetermittantur, aër communis directus ſtimulus eſſe videtur [2]. De effectibus ejus in ſpiritu ſuſtentando non loquor, qui nullis non manifeſte ſunt. Sed ſtimulantis ejus operis vis, hactenus omnibus incognita multo temperie major videtur, dum temperies, excepto ſanguinis in vaſis impetu, reliquis omnibus major eſt [3]. Hinc fit, ut ſeptentrionales Europae gentes, et monticolae Scoti, adeo plus viribus, quam Auſtrales, et magis etiam, quam plagam torridam occupantes, valeant; propterea quod purior aër in illis, quam his, regionibus eſt. Ejuſdem aëris ſtimulus, ſimul ac aliquis natus eſt, in actionem, qua thorax amplificatur, et pulmones inflantur, ſpiritusque ade durante vita ſuſtentatur muſculos conjicit. Ejuſdem ſtimulatricem vim oſtendit, in omnibus corporis partibus, ut abdomine, et experte cuticulae cute, perflatis, thorace, inflammatio prius, mox gangrena, naſcens [4].

CONTAGIO mihi, quo magis ejus naturam perpendo, eo magis rectus eſſe ſtimulus, quanquam omni ex parte recti ſtimuli definitioni, minus congruit, videtur; quippe quae magna vi ſtimula-

[1] Eod. loc.
[2] Jones's inquiry, p. 68.
[3] Elem. med. cxlv. clxvi.
[4] Claſ. Monro praelect.

trice incitationem morbosam, ut in variola, rubeola [1], peste, dysenteria, febribus malignis, in quibus omnibus synocha evenit, excitet. In variola, ubi aliquis plenum habitum habet, propterea quod, ante morbi adventum, pleniore victu usus sit, factoque morbo noxae excitantes magna vi incubuerint; diathesis sthenica tantam magnitudinem adipiscitur, ut nisi protinus attenuetur et debilitetur corpus, indirecta debilitas superveniat, et in typhum synocha vertatur. Ob quam causam, quoties inoculatio instituitur, apud prudentem quemque medicum regula est, incitationem prope ad rectae debilitatis periculum, admotis stimulis deficientibus, id est, auxiliis debilitantibus, deducere [2]. Quo facto, contagionis stimulus incitationem non altius attollit, quam ut mitis synocha suboriatur, pustulaeque paucae, et aliorum symptomatum lenitas, consequantur [3]. Eadem explicatio ad rubeolam pertinet; in qua quoniam diathesis sthenica magna est, si attenuans et debilitans medendi ratio non adhibetur, indirectae debilitatis morbus, qualis phthisis est, incidet [4]. In peste, contagionem rectum stimulum esse, nulla non credendi causa est: subita enim portitorum Masiliensium [5], in mersibus, ex regione, quae LEVANT nuncupatur, solvendis, mors, contagionem pro recto stimulo egisse et apoplexiam fecisse, arguit. Nam, ut plebecula Gallica male alitur, eorum incitabilitas abundantior est, eoque contagionis opus potentius evenit, et indirectam apoplectici generis debilitatem, et mortem, intulit. Idemque de Turcis misere viventibus, et eodem morbo toties pereuntibus, discendum; in quibus plurimo incita-

[1] Jones's inquiry, p. 100. Vid. etiam Hug. Brown disp. inaugural de morbillis, et Brun. element.

[2] Elem. med. [3] Ibid. [4] Ibid.

[5] Traité de la peste, pag. 41. Jones's inquiry, 68. et praelect. et Cullen, et Brun.

bilitatis abundantibus, magnus contagionis ſtimulus, tanto magis evalet [1].

Quae de contagione peſtifera dicta ſunt, eadem de dyſenteria, et febribus malignis viventes, fere occupantibus, dicenda. Quorum initio ſthenica diatheſis, ſemper evidenter obvenit, nec, niſi, ubi magna contagionis vis, cum aliis magnis ſtimulis conjuncta admota eſt, ut in typho caſtrenſi, vel carcerum, videre eſt, eoque febrilis forma ex indirecta debilitate incedit, anceps eſt. Porro aliquid Maſilienſium portitorum fato ſimilimum, in Flandria, anno 1743, accedit: ubi e viginti tribus artificibus, quorum opera, ad tentoria aegrotantium labe infecta reficienda, adhibita eſt, ſeptemdecem febri mala extincti ſunt [2].

Exercitatio, ſub qua ambulatio, ſaltatio, et in rheda, equo geſtatio, item fricatio, comprehenditur, eo valetudini neceſſaria eſt, quod incitat, et, nimia, indirectam debilitatem et mortem infert.

Ambulatio, modo modica ſit, recti ſtimuli vice fungens, incitationem ad idoneum ſecundae valetudinis modulum, ſervat et immodica, indirectam debilitatem, ut in laſſitudine et langoris ſenſu cernitur, adducit [3]. Quo in ſtatu, finitam ambulationem, frigidae hauſtus claudens, indirectae directam debilitatem adjicit[4]. Verum contraria plerorumque conſuetudo eſt, itinere finito, ſpiri-

[1] Ab hac mea de contagionibus ſententia optimus magiſter ita diſſentit, ut propriae ipſius de eadem hac re, utpote ſubtili, nec tam facile exploranda, quam alia fere omnia apud illum, ſunt, quae ad certam evidentiam, ſeveriſſima ſcientia dignam, deduxit, non valde pertinax ſit. Vid. ejus de hac re paſſim per librum raciocinationem elem. med. xi. xvii. xx. xxi. lxxvi. lxxvii. clxxv. a ccxv. ad ccxxi. a ccclxvi. ad ccclxxxii. a ccccxvi. ad ccccxxiv. a ccccliv. ad cccclxvii. cccclxxviii. cccclxxxix. ccccxci. DXCII. DCL. a DCLXIV. ad DCLXX. et a DCLXXII. ad partem libri quintam.

[2] Sir John Pringle on the diſeaſes of the army.

[3] Brun. elem. cxxxvii.

[4] Ibid. xlvi.

rum ſaccharinum dilutum ſumentium, et ſic incitationem paulatim imminuentium. Idem in equis, longo itinere peracto, uſus obtinet; qui aliquandiu lentius ambulare aut fricari, et ſic incitationis paulatim imminutionem ſubire, adſueſcunt.

Saltatio, eaſdem, quas amulatio, rationes recipit; niſi quod, propter exercitationis vehementiam, plus ſthenicae diatheſeos, et indirectae debilitatis, periculum aditur.

Optima exercitationis forma geſtatio in equo eſt; quippe quae non ſolum membra, ſed et canalis alimentarii motum periſtalticum, excitet, et debitam incitationem ſervet, nec indirectam debilitatem inferre periclitetur. Ubi aliquis, propter abundantem incitabilitatem, geſtationis in equo ſtimulo minus habiles ferendo eſt; rheda vel navigio vehi cito incitationem eo magnitudinis perferet, ut equo vehi tuto, dein poſſit.

Fricationis ſtimulus ideo utiles eſt, quod debitam exhalantis et abſorbentis vaſorum generis incitationem ſervat, et, ut idoneis ſuis officiis fungantur, efficit.

Cibus omnium poteſtum ſtimulantium maxime neceſſarius eſt; utpote e cujus debita copia et genere vita magna exparte pendeat [1]. Genus ejus, quod maxime convenit, eoque ex animali materia conficitur, recta ſtimulat, cum e contrario, quicquid e plantarum genere ſumitur, ſtimulet quidem, ſed indirecte, propterea quod, neque ſatis ſanguinis, neque tam bonum hunc, quam altera materia, procreat [2]. Carnea materia vigorem, ferociam ſummumque robor, ut in Leone, Tigre, et ſimilibus carnivoris animantibus, videre eſt, progenerat. Contra materia ex plantis petitia mitem, ut in Bubus, Ovibus, et ſimilibus graminivoris animantibus, uſuvenit, efficit naturam. Quod vero ad hominem

[1] Elem. med. cxxvi. Jones's inquiry, p. 68.

[2] Brun. elem. cxxviii. cxxx. cxxxiv. Jones's inquiry, a p. 258. ad 262.

attinet; ei, dummodo bene valeat, utraque materia, convenit; ut ex ejus, et aliarum animantium, dentibus inter se collatis, qui mediam formam utrique animantium habent generi, colligitur [1]. Verum, ubi aliquis debilitate, sive recta sive indirecta, laborat, ei carnea materia, vel sola, vel maxima ex parte, donec salus restituatur, vescenda est [2]: contraque, si incitatio ejus, vel quavis alia incitantium potestatum, vel sanguinis abundantia, adaucta est; tum sola, e plantis parata materia, est utenda [3].

Potio, ad hoc quoque caput attinens, multiplex est; ut varia vini, varia liquorum spirituosorum, et validarum cerevisiarum, genera. Modica talis potionis usus in secunda valetudine salutaris, in debilitate necessaria [4], in opportunitate ad sthenicos morbos, hisve ipsis, diathesin augendo, noxae est aut perniciei [5].

In secunda valetudine vinum, tribus aut quatuor cyathis tenus, spiritus large dilutus, post prandium et coenam, post escam quamlibet cerevisiae, sumenda videntur. Quorum omnium usus est, digestionem expedere, et indirectam, e permanente cibi stimulo debilitatem, prohibere.

In debilitate, quo certius ad secundae valetudinis modulum incitatio perducatur, ex relatis potionis formis, vino maxime conveniunt, quibus fere omnibus, Madeirense, idque hujus genus, quod Londinense speciale dicitur, fere praestant. Sacerdos nephritide laborans, ex morbi dolore, et quibusdam animi adfectibu in magnam debilitatem implicatus est. Cum semper perqua cibi et potionis parcus fuisset, eoque vinum pro remedio oblatu recusaret, magna tamen hujus copia mediocrem valetudinis st tum, tantamque, quantum localis renum adfectus recepiebat, r

[1] Kentish's experiments on bark, p. 105, on regimen.
[2] Brun. elem. med. cxxiv. cccii. [3] Ibid. cclxii.
[4] Ibid. cclxviii. [5] Ibid. ccclxiv.

duxit. Haec curatio in Indis Occidentalibus peracta est. Ibidem navis praefectus, communi illius coeli febre, quae prius synocha adparet, dein cito in indirectam debilitatem currit, implexus, postquam in primo morbi stadio antiphlogisticis auxilius; cortice in secundo, curatus erat; morbus tanto pejor factus est, ut medicus, sub noctem decedens, ante proximum mane mortem aegrotantis praenunciaret. Sed, cerevisiae validae Londinensis, quae PORTER dicitur, aegrotantis rogatu, tantum datum, quantum ipse volebat, et dein continuatum, cum magna denunciatoris admiratione, morbum penitus sustulit. Amicus meus et condiscipulus, Kewley, M. D. Liverpolensis, post madefactum pluvia corpus, omnibus typhi symptomatis implicatus est. Vini Oportuensis lagenas singulas in singulos dies dedi; quod, cum diffusibilore laudani et camphorae stimulo, et quandoque spiritu conjunctum, salutem reduxit. Pulsus, qui centeni et viceni, vel etiam deni amplius, debilesque et exiles, fuerunt, post ternos vel quaternos cyathos vini calidi sumptos, ad nonagenos vel centenos unoquoque minuti spatio redibant, validioresque et majores pro rata parte fiebant. Cum igitur plurima validae potionis fructus hujusmodi exempla sint, eam rectam igitur stimulum esse, neutiquam dubitandum est.

CONDIMENTA similiter agunt; cujusmodi sacchum, sal, piper nigrum vel Cayennense, sunt; ut "lingua insignibus et pulcherrimis papillis instruitur, quae proxima gustus sides videntur esse. Haec inter gustandum elevantur, eriguntur, quo acutiorem sensum habeant[a]." Nam, "linguam stimulant, meliusque gustare faciunt, quo gratior cibus evadat, ipse forte parum saporis habens: quin et ventriculo quoque stimulo sunt,

[a] Clar. Gregor. conspect. med. theoret. 198.

"et sic concoctioni, praesertim si ille debilior fuerit, opitulantur: "neque bene concoquitur, si condimenta solita negata fereunt [1]."

CHYLUS, absorbentibus vasorum lacteorum finibus acceptus, et iisdem ad cor, dein, in SANGUINEM, nondum cognita operis ratione, mutatur. Qui, qualis ejus ratio mutationis sit quamvis ignoratur, mutatus tamen, stimuli demum vi [2], distendendo vasa, fungitur. Quod ita esse, pulsuum in utraque diathese et secundissima valetudine status declarat. Qui in sthenica diathesi frequentiores sanis ita sunt, ut minime asthenicorum pulsuum celeritatem attingant, et saepe in adultis 90 aut 100 raro 110 singulis minutis excedant. Iidem duri, pleni et valedissimi reperiuntur, eodem, vultus rubor, spiritus difficilis, et cutis ardor, pertinent. Quae res, vasa sic distenta ad actionem vehentem commoveri, et sanguinem majore vi et validiore impetu toto corpore percitari, demonstrant. Hinc pulsuum durities, et plenitas [3] et spirandi, ruente rapide per pulmones sanguine, labor, exoriuntur. Quin et sanguinem bonum, qualis exhalantibus arteriolis diffluere non periclitetur, copia distendente nocere, ejusdem una detractio, subito lenimen, saepe salutem efficiens, evincit [4]. Postquam pulsus minus frequentes, molliores, exigui magis et debiliores protinus evadunt; spiritus expeditur, vultus refrigeratur; et, ubi plus etiam detrahitur, pulsuum tranquillitas, debitum cum mollitie robur, et spiritus facilitas restituuntur. Cumque jam ex toto salus est reducta, pulsuum in adulto numerus vix 70 vel 5 aut 6 amplius, unoquoque minuto, superat.

In diathesi asthenica, ubi sanguinis penuria est [5], pulsus celerrimi, saepe a 120 ad 140 singulis minutis adscendentes, item pro

[1] Gregor. conspect. med. theoret. 615.

[2] Jones's inquiry, p. 68.

[3] Brun. elem. cxxxi.

[4] Ibid. cclxix.

[5] Ibid. cxxxiv.

ratione molles, exiles [1], spiritus celer, et exiguus, calor saepe, quam in altera diathesi, minor aut cum inaequalitate, sive morbi tempora, sive corporis partes, spectantur, aliquando nullus, est ubi summus [2], evadunt. Cujus celeritatis pulsuum causa praecipua est, inopia sanguinis, eoque justo minor distentio. Unde, cor et arteriae minus stimulata ad crebriores contractiones, feruntur, ubi, propter stimuli defectum, satis magna copia non est, quae ad plus sanguinis trajiciendum, et plurium contractionum necessitati supersedendum, evaleat. Sanguinem, abundantia distendente, stimulare, amicissimorum mihi juvenum, Jacobi M'Donell, M. D. Hiberni, et Caspari Wistar, M. B. Americani, experimentis porro firmatur. E tribus vitulis, cum alterius in alterum sanguis esset transfusus, ille in rectam debilitatem incidit; hic summum vigorem, aliquantulum ad indirectam debilitatem vergentem, adeptus est. Inter hoc faciendum periculum, admota manu, validius quam ante cor pulsare percipiebatur, et difficilior spiritus evadebat. Simul ac maxima sanguinis pars e priore in alteram animantem transfusa est, in illam, scilicet, recta debilitate laborantem, tertii vituli sanguis infusus est. Quo facto, et sanguine jam in vacuefacta vasa recepto, is mox vividior, dein magis usque, fiebat, expediebatur spiritus, cauda, quod laetitiae signum est, agitabatur, ipse adsurgebat, et tertio jam, ob sanguinis jacturam, expirante, emissus demum manu, integra prope salute reducta valebat.

Quod ad HUMORES SECRETOS, ut stimulantes, attinet. "Secre-"tiones" inquit vir ingeniosus "pleraeque perpetuae, et ad vitam et "sanitatem necessariae. Sunt tamen quaedam, scilicet quae gene-"rationi inserviunt, aut nutrimento novi animalis, quae certo

1 Brun. elem. med. eodem loc. et clxxix.

2 Ibid. clxxxiv.

" tempore incipiunt et desinunt, et certo stimulo inducuntur [1]." E secretis humoribus tres tantum priores, nempe, bilem, semen, et lac, commemorabo.

Bilis mihi solus usus esse videtur, intestina ita stimulare, ut motus peristalticus rite peragatur, ab humore alente pars, stercorosa segregetur, et digestio adjuvetur. Quod ita esse, haec in Ictero et symptomata declarant, digestionis pravitas, alvi compressio, stercoris, quicquid redditum est, durities. Quae omnia, propter bilis absentiam aut inopiam, accidunt. Contra, in Cholera, ubi nimis bilis abundat, nimis quoque, sed, versa debilis primarum viarum fibras, actione, stimulat.

Semen etiam in primo opere stimulus, et inter potentissimos, est, eum pro copia fere trahens effectum. Hinc bene alti, et plenius ac uberius viventes, item juvenes, quorum, ratione hujus stimuli habita, incitabilitas media est [2] simul, et par stimuli gradus; vis in amore et magna in venerem proclivitas est. Ineunte aetate, ubi maturius justo concubitus inchoatur, et incitabilitas, copiosa nimis est, stimulus, licet avide desideratus, minus tamen perfertur [3]. Hoc tempore feminis stimulus, pulchritudinis stimulo flagrans, adeo incendit adolescentiam, ut, dum rapide in voluptem, tanto dulciorem, quanto nova magis est, laxitis fraenis ruunt, simul mores corrumpant, et corporum vires frangant. Qui effectus, caloris stimulo modo relati, ut in Indorum Occidentalium adolescentibus usuvenit, in insaniam propemodum adigit. Provecta vel confecta aetate, cum jamdudum, tam propter amoris, quam aliarum potestatum insitantium, diutius justo, anteacta vita, continuatum, stimulum, detrita incitabilitas est, unaque alimento et aliis stimulis corpus minus jam minusque sustentatur,

1 Gregor. conspect. med. Theoret. 707. Brun. element. med. cxxxvi.
2 Brun. elem. med. xxv. 3 Ibid. xxvi.

deficiente semine pro ratione decrescit incitatio. Itaque media et juvenili aetate magnus vigor vix, utroque vitae extremo, facile in morbos, et saepe graves, deflectit [1].

Lactis abundantia, cum sanguinis, inde, aut et ab aliis stimulis nata, conjucta; ad sthenicam diathesin augendam pertinet, sed vix ad indirectam, nisi locali in mammis facto vitio, pervenit [2]. Ejusdem defectus, a consimili sanguinis, unde conficitur, defectu, debilitato etiam inde, aut aliunde, reliquo corpore, suboriens pessimos asthenici generis morbos concitat [3].

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Stimulorum internorum primi, et praecipui, sunt animi adfectus [4]. Ex his,

Ira ex eorum numero est, qui excitantes, id est, vim vitalem augentes [5], nominati sunt. Eadem, cum ad id magnitudinis, qua furor adpellatur, adscendit, adeo potenter in incitabilitatem agit, ut indirectam debilitatem, et mortem ipsam, pariat [6]: Cujus, quoniam hujus operis fines fusiorem explicationem non recipiunt, uno aut altero exemplo, contentus ero. Anno 1783 hyemali tempore, aliquis mulierem, ad Theatrum regium Londinense Drurylane nuncupatum, concitans, injuria nonnullorum, a quibus illa insolentius et contra decus excepta erat, exasperatus, tam propter contumeliam, tam quod nulla hanc eo tempore ulciscendi

1 Brun. elem. xxv. 2 Ibid. cxxxvi. 3 Ibid. cxxxvii. Jones's inquiry p. 114.
4 Elem. med. cxxxviii. cxxxix. ad cxliii.
5 Greg. consp. med. theoret. 342, 1203. 6 Ibid. 55. 342. 1203.

facultas dabatur, apoplexia, simul ac muliebrem domum ingressus est, correptus, protenus expiravit. Quae res, idem irae opus, eandem agendi vim, ad directorum stimulorum, de quibus supra relatum est, esse, et a nimio hoc stimulo, sicut et illis, incitabilitatem consumi, atque etiam irrepabiliter, posse, demonstat. Plurima huic similia exempla, nisi brevitati studerem, ex communi vita in medium adferri possent. Rursus haud raro accidit, ut ira rixantes ad insaniam adigat, idque incitationem supra omnem modum intentando: quid enim, si non in sania, est, homines ad gladios educendos et mutuo se jugulandos, impelleret? In mulieres, quarum incitabilitas virili fere abundantior est, furor adeo violenter agit, ut, nisi subsidio lacrymae proveniant, cito, propter incitationem ad indirectam debilitatem pervectam, in animi deflectiones, et saepe justam hysteriam, incidant. Eodem pertinet puerilis animi mobilitas, ubi ex livissimes rebus ira, gaudium, dolor, subitis inter se vicibus succedunt, abundantem incitabilitatem perexiquo stimulo, cito summam, quam talia corpora recipere possunt, incitationem nancisci, demonstrans [1]. Eandem rem confirmat summopere adveniens ex ira gravi vigor, et longe salutarem superans; quo in casu tanto vis major, quanto cordis et arteriarum auctior fit, suboritur, omniaque sthenici morbi, sine pyrexia symptomata, suscitantur.

Gaudium a medicis jure pro potestate stimulante universis fere habitum est [2]. Idem eodem modo, in incitabilitatem, quo reliquos jam relatos stimulos, agere, si affectus, quos edit, considerentur, haud dubitabitur [3]; quippe quod subito, aut supra modum, incidens, apoplexiam et mortem concitet [4]. Nec eodem non pertinet, quod certa pinceps Germanica, cum filia ejus a po-

1 Brun. elem. med. xxiv. 2 Gregor. consp. med. theoret. 342. 1203.
3 Ibid. 55. 343. 1203. 4 Jones's inquiry p. 114.

tente rege in matrimonium eſſet petita, et tanta praeter omnem ſpem, licet ſponſa, quae nunc etiam vivit, quavis fortuna digniſſima eſſet, laetitia contigiſſet, adlato nuncio, in apoplexiam et ſubitam mortem incideret. Idem fatalis finis pauperibus quibuſdam, grandem ſupra fortunas et praeter ſpem pecuniam publice ſortitis, et ex eadem cauſa, accidit. Neque hoc in caſu mulieris Romanae quae ſuperſtitem, Cannenſi cladi filium, et ſalvum, domum receperat, quem, ante deploratum, conclamaverat, ſubitum ex nimia laetitia fatum obliviſcendum eſt [1]. Ut igitur magnum ſubitumque gaudium tantopere nocet, et, prae magnitudine, ire ad mortem poteſt; ita, paulatim admotum, et intra modum cohibitum, gratiſſimus pariter ſtimulus, et in primis ſalutaris, evadit. Exempla gratia, ſit aliquis morti condemnatus, ad patibulum deductus, et, circumdato reſte collo, tecto funebri pilio vultu, quid, poſt aliquam ſic deſperatarum rerum moram, adlato vitae condonatae repente nuncio, ſequeretur, quis animi foret ſtatus? Quid aliud, quam, ut metu, deſperatione, et ſimilibus adfectibus, altioribus ſtimulis ſuſpenſis, incitabilitas tantopere accumularetur, et incitatio pro ratione imminueretur; ut haec, per ſubiti gaudii vim, cito medios ſecundae valetudinis, et ſthenicorum morborum periculi, dein horum ipſorum gradus omnes ſuperans, in indirectam debilitatem, et mortem demum, rueret. Contra, ſi tam laetus nuncius paulatim eſſet delatus, paulatim quoque et pro ratione, creſcens incitatio, vel in ſecundae valetudinis puncto conſtiſſet, vel, hoc minus multum ſuperacto, longe infra indirectam dibilitatem, et periculum mortis, permanſiſſet.

Amor a medicis, modo excitans, modo deprimens, ſeu contriſtans, adfectus exiſtimatur [2]. Verumenimvero, eandem po-

[1] Livii hiſt. Rom. et Brun. elem. med xliii.

[2] Greg. conſp. med. theor. 342. 1203.

testatem duabus rationibus, iisque diversis, agere posse, opinio discrepat, et sanae philosophiae repugnat. Cujus medicorum erroris nullam aliam causam videre possum, quam illorum rectam inter et indirectam debilitatem discriminis ignorantium. Eodem sane modo stimulus amoris, quo reliqui relati, agit, et siquando eam debilitas sequitur, haec indirecta sit necesse est. Et, licet deprimens et sedans effectus judicatus sit; ex omnibus, quae jam exposita sunt, neque illum, neque quamlibet in natures potestatem, animantium actionem quamvis, absoluta vi propriaque natura, sedare,[1] dandum est.

Amor triplicis generis magna ex parte est; is, qui parentes inter et liberos et mutuus inter hos; isque, qui marem inter et faeminam, sanguine non conjuctos, intercedit, et is denique, qui amacitia nuncupatur.

Qui parentes proli adligat, amor paulatim inchoatus, hac fere ratione crescit. Recens, natus, misellus, tener, inops, insons, matris risu adfectum, vagitu misericordiam, adlicet. Qua dulci consuetudine procedenti; officia materna ejus in parvulum charitatem indies augent. Per eadem, puer, ubi sibi circumposita jam cernere et, prae caeteris matrem, cognoscere, potest; eam, quasi notorum demum beneficiorum memor, omnibus aliis anteponit. Qui quidem est in puero abundantis incitabilitatis effectus. Idem dein in alterum parentem, et alios familiae, eoque magis, quo ab iis fotus et oblectatus sit, extenditur.

Mutuus inter fratres amor hoc modo progreditur. Maximus quisque natu, tener adhuc, modo relatae officiorum consuetudini primus assuescit; huic proximus succedit, et pari adfectu materno fovetur; quem tertius dein, et sic deinde, excipit. Unusquisque

[1] Brun. elem. med. xvii. xix. ad xxii.

maternae charitatis successorem, ut aemulum suum, suspectui primum habet, quis aut quid sit requirit. Tandem inter utrumque familiaritas inchoatur, et, amoris in incitabilitatem stimulo operante, fraternam charitatem parit. Hanc minor quisque natus in majore cernens, quasi bonitatis ejus conscius et memor, simili bonitate, quantum aetas patitur, rependit. Cumque jam uterque ingredi et discurrere possint, lusitantes, alter alterum, oblectare gaudent. Qui adfectus per reliquam dein vitam permanens, ut major inter eos, quam alienos, charitas obtineat, efficit. Et, quoties mutuo rixantur, rixarum causa est ea incitabilitatis abundantia, quae ex levissimo quoque stimulo cito ad summam, quam is status recipit, incitationem pervenit [1]; dum reconciliata gratia et amoris redintegratio, quae celeriter succedit, ita, ut ante, explicanda est. Postremo mutuus sexuum adfectus plerumque paulatim procedit, primam a maris in foeminam obsequio, colloquioque incipiens, mutua amicitia gignitur; huic succedit amor. Quo caepto praesentia utriusque voluptati est, absentia dolori, et quoties, utervis alium in pretio habere videtur, solicitudo et metus. Dehinc morbo se laborare incipiunt intelligere. Juvenis puellae amorem fatetur; haec, primum adversari simulans, ardorem illius incendit, ille magis urget, haec minus, minusque repugnat, tandem morem amanti gerit. Quae mutui amoris confessio, iteratis saepius et cumulatis osculis, eo magnitudinis incitationem provehit, ut nunquam, nisi, ubi una et soli sunt, solicitudine careant. Ad hanc absentiae incommodum superandum, dies, quo nuptiae celebrentur, dicitur; una vivunt et prolem procreant. Haec mutui parentem amoris parlem in se derivat. Aliquando tamen repentinus magis amor, praesertim in-

[1] Elem. med. xxvi.

ter juniores, est; quippe quorum, quam aetate provectiorum, incitabilitas abundantior incitationem ilicet attollat, et supra relata efficiat.

SECT. III.

DE STIMULIS DIFFUSIBILIBUS.

Stimuli diffusibiles sunt Electricitas, Opium, Æther, Camphora, Moschus, Alkali volatile, Assafoetida, Potio vinosa et spirituosa; dein, quae diffusibilibus et diuturnioribus quasi media sunt, Cortex Peruvianus et Zincum [1].

Electricitas horum omnium potentissima, in omnis debilitatis, sive rectae, sive indirectae, genere est. In recta debilitate et morbis ex hac pendentibus, cujusmodi sunt, menstruorum suppressio, chorea sancti viti, et similes sunt, hoc remedium prius modice, dein paulatim liberius et largius, adhibendum est [2]; in indirecta, ut paralysi, usus ejus inverso vitu procedit; ut primum largissime, dein, decrescente morbo, paulatim parcius, ad perfectam curationem et reductam salutem, dandum sit [3]. Eandem potentissimum stimulorum esse, ut ex fulgore, apoplexiam et mortem pariente, constat.

Opium, electricitati magnitudine proximum, utilitate praestans, omnium stimulorum maxime momenti est [4]. Hoc plerique medici negant et sedans esse contendunt; alii, inter quos Cullenus celebris est, et stimulans et cedans esse differunt. Qua-

[1] Elem. med. cxxvi. [2] Ibid. cvii.
[3] Ibid. ciii. Jones's inquiry p. 60. [4] Ibid. p. 71.

rum opinionum haec a philosophia sana pariter et sensu communi abhorret. Quid enim absurdius esse potest, quam eandem rem duplice agendi potestate eodem tempore praeditum esse, dicere [1]? Adeo pulsus opio non frequentiores redduntur, ut e contrario crelerrimos pulsus, quales in febribus existunt, in modicam protinus, opio dato, mox in salutarem, frequentiam redigi, perpetuum sit [2]. Neque corpus, nisi ante forte frigidius, opio calefit. Mentis vero serenitatem et ingenii augmen laetosque jucundos sensus eidem testanti, lubenter assentio. Opium cor et arterias quidem, sed non eodem, quo ille dicit modo, stimulat. Quod ille dicit de libero per sensorium commune fluxu, nisi ad antiquam suam sententiam redierit, et in humore nervoso per nervos fluente vim vitalem positam, respiciat, ignoro. Sed ipse jamdudum hanc sententiam vel repudiavit, vel repudiasse credi velle videtur. Haec de ejus, quantum nobiscum stimulare opium dicit, opinione dixisse satis sit. Ut sententia ejus de opii stimulo sic, ut dictum est, mixta vero falsa est; ita, quicquid de sedante opii natura animo conceptum verbis expressit, id omne et funditus falsum esse, pariter a ratione et rebus veris abhorrere, contra utrisque adversa

[1] In ipsius magni viri verba, " The effects (of opium) are these. First, a " frequency of pulse, after which, the body is sensibly warmed, generally " with a redness and flushing of the countenance. While these effects pro- " ceed, a serenity of mind ensues, and a lively imagination, which, when it " occurs, is almost constantly of the chearful and pleasurable kind.

Porro, " 1st, The stimulant power is exerted on the heart and larger ves- " sels, whence the frequency of the pulse, heat, and flushing. Next the sti- " mulant power is exerted on the *sensorium commune.*

Iterum, " It may be demonstrated," ait, " that a free flow through the " *sensorium commune* is always attended with serenity of mind, in opposition to " chagrin, and that on the same free and equable flow depends the lively, the " chearful, and pleasurable imagination. These are the effects of the stimu- " lant power. Cullen's lectures on the materia medica, p. 284, and 285.

[2] Jones's inquiry p. 48.

fronte repugnare, cum bona ejus venia, contendo. Quare sic credit, causam ipsius verbis exponam. Ille " jucundam" inquit, " imaginationem saepe taedium sollicitudo, sequuntur, sensus " imperfecti videnter, imaginatio falsa, delirium et ebrietas su- " boriuntur [1]." Quae omnia sedanti opii facultati tribuit. Verumenimvero, si magnus iste indirectam debilitatem novisset, longe aliter sensisset [2]. Ubicunque enim opium sic pro certo egit, effectus nimiae copiae datae, incitabilitatem exhaurienti, et indirectam debilitatem creanti, tribuendus est [3]. Sed hujus rei verae, quae non opio propria, sed omnibus stimulis nimiis communis est, ignorantia in causa est, quod sedantem tam opio, quam aliis potestatibus, quarum etiam classem fecerunt, actionem tribuerint [4]. Ad quod probandum, eidem doloris consopiendi virtutem imputarunt. Qui tamen ejus effectus tantummodo in asthenico dolore cernitur, cum in sthenico vis opio non solum dolorem, fatentibus iis quorum haec opinio est, aderuget, sed justam phrenititem accedit, et, ut indirecte debilitans noxa, ad ipsam mortem progrediatur, efficit. Idem aeque delirii astthenici remedium efficax est. Ejusdem, in accessionibus podagrae non solum prohibendis, sed tollendis, eo magis miranda virtus, quo minus tantam curationem vel ab opio, vel a quovis remedio, ante novam doctrinam repertam, quisquam omni tempore ausus sit seperare. Tollit opium inflammatorium in artu symptoma, propterea quod hoc asthenicum est, tollit dyspepticam ejusdem in ventriculo statum, etiam a pura debilitate pendentem; tollit veram morbi causam, quae non plethora, et vigor, sed contra toto corpore justaque debilitas, est. Quamreminipsonovaedoctrinae REPERTORE BRUNONNE ipe ego, et

Brunone

[1] Cullen's lectures on the mat. med. p. 284.
[2] Kentish's experiments on bark, p. 72.
[3] Brun. elem. xxix. xxx. [4] Ibid. cxxvi.

praeter me complures discipuli ejus, condiscipuli mei, demonstatam vidimus. Is, inter suis praelegendum, gravissima et violentissima, in dextro cubito, morbi accessione, noctu prehensus, somnoque prae dolore excitatus, cc. protinus laudani guttas iv. hora matutina sibi dari, et quinque circiter dein horis totidem amplius iterari, cum jussisset, dimidia hora post, optimam, quam unquam ante, praelectionem; cum sommo corporis, summo animi vigore, pulsa penitus, tam e reliquo corpore, quam ex cubito, morbo, et, quasi ipso sese major, mirantibus omnibus, qui eum eo die audiverunt, habuit. Quod idem saepius ante factum ab illo, et cum pari fecilitate, ad summam effecit, ut quartus jam annus agatur, et prope exigatur, ex quo nulla non accessio, similibus fere temporis intervallis prohibita, et penitus in eo sublata sit, qui ante, solita ratione curatus, inter claudicandum et summum cruciatum perferendum, vix 14 totus anni dies justa aegri pedis integritate usus est [1]. Idem fructuosum imprimis in aliis omnibus debilitatis paulo gravioris morbis, maximeque in colica pictonum apud Indos Occidentales, est; in quaipse grana v. bis eodem diefelicitur praecepi. Idem largissime datum in rigidissimo tetato miranda virtute remedium est. Regula dandi est, neque pondus neque mensuram morari, sed usu ejus prius non desistere, quam funditus morbus sublatus sit. Quae res medentibus apud nos notissima et certissima est.

Aether diffusibilis quoque stimulus est tam in reliquis debilitatis morbis, quam in dyspepsia, hysteria et similibus; in quibus fructuosissimus ejus usus est. Cujus rei in testimonium, ut, brevitatis causa, multa alia praetermittam, provectae aetate vir-

[1] Vid. praefat. elem. med. et Jones's inquiry into the present state of medicine.

gini hysteria, longa febre, et symptomatis dyspepticis laboranti, et, ante meum adventum, sumpto pridie emetico, eo imbecillitatis redactae, ut in lecto erecta sedere nequiret; vini aliquid, corticem peruvianum, et, ter quaterve die, elixir paregorici, secundum Phar. Lon. guttas L. praecepi. Quibus auxiliis unum aut alterum diem secunda valetudo cum restituta esset; et redintegrato tanta vi morbo, ut, sine animae defectionibus erectam lecto brevissima mora sustinere se non posset; vini amplius, juscula lauta, et aetheris guttas xx. primo die danda curavi; posterisque diebus quotidie aetheris guttas xv. vel xx. donec summa ad c. perducta est, adauxi et fugavi penitus morbum.

CAMPHORA utilissimus quoque et potentissimus [1] in omnibus morbis, ubi reliqui valent, stimulus diffusibilis est, eodem opere agens. Gratissima ejus ventriculo forma bolus vel emulsio, dummodo rite dividatur, sin minus, pariter ingratus est.

MOSCHUS licet opido potens stimulus sit; quia tamen plerorumque gustui praecipue ubi incitabilitas plurimum abundat, quo in casu animae defectiones ab eo concitari vidi, et quia nimio pretio parandus est; ob has causas, maximeque, quod omni ejus virtutis parti opium, quod melius et potentius stimulat, bene supersedet, huic igitur plerumque posthabendus videtur.

ALKALI VOLATILE, sive extrinsecus, sive intus datur [2], egregie potens stimulus diffusibilis est: summo corpori admotus rubefacientis vice fungitur, naribus haustum manifesta fide stimulat. Intus sumptum, summopere in omnibus debilitatis morbis, maxime quorum symptoma praecipuum, ut hysteriae et similium, in canale alimentario dominatur, summum fructum adfert. Culle-

1 Jones's inquiry p. 63.

2 Clar. Gregor. conspect. med. theoret. 1221. Brun. elem. med. xxvi.

nus celeb. in suis de materia medica praelectionibus [1] "propter "volatilitatem," inquit, "et subtilitatem, citissimum ventriculo in "adfectibus nervosis antispasmodicum est; quos, saepe," ait, a podagra dependere, dixi. Si igitur ii adfectus a podagra, quod eo minus inficias ibo, siquidem omnes morbos vel asthenicos, vel sthenicos esse, et ad duas formas redire, compertum est, pendent: Podagram, tam a reliquis stimulis diffusibilibus, quam ab ipso opio, quod, ut supra retuli, omnium in omni casu optimum est, ipso, si reputet, Culleno judice, tolli posse, sequetur.

Assafoetida priorum stimulorum virtutem haud parva ex parte possidere videtur, maximeque in hysteria, dyspepsia, et similibus canalis alimentarii adfectibus, usui esse solet.

Potionis vinosae et spirituosae vis stimulatrix fusius ante explanata est, nisi quod, advarias ejus partes diffusibiliores reddendas, largior ejus copia et major vis, adhibenda est [2]. Quo facto, in magnae debilitatis morbis, ne febribus quidem, ubi satis aliquis ad earum curationem mature accessit, nec gravissimis ipsius podagrae accessionibus, exceptis, saepe aliis stimulis diffusibilibus, ipsoque opio vix opus fore, et potio valida debito ritu ingesta, ad salutem sufficere plurimis experimentis comperta est.

Cortex peruvianus eo sub hoc caput redactus est, quod ad eosdem morbos, quibus alii stimuli medentur, solvendos, pertinet, eoque eandem agendi vim, magis minusve possideat necesse est [3]. Cujus tamen longe minor, quam illorum, virtus est; quippe quae non solum in graviorum ardentis plagae, sed etiam Britanniae longe leniorum, intermittentis et remittentis generis, febrium

[1] Pagina 328.

[2] Elem. med. cxxvi. cclxviii.

[3] Vide Kentish's experiments and observations on a new species of bark pag. 22, et a 97, ad 104.

ſaepius deficiat, quam ad ſententiam ſuccedat; cum e contrario diffuſibiliores ſtimuli, ſupra relati, praeter omnium ſpem eaſdem proſpere curare nuper explorati ſint [1]. In uſu hujus medicinae dupliceter medici ſeſe fefellerunt, ſcilicet, non ſatis ejus dando, et, commixta ea cum potentioribus ſtimulis, ſoli ei curationis, quoties accidit, fructum tribuendo. Quod ad formam dandi cortices attinet, extractum ejus, quam ſimplicem eum, dare convenientius eſt; cum enim ipſe cortex datur, ſupervacuae materiae cum efficace conjunctae copia, neceſſario hauſta, ventriculo ingrata evadit, quod incommodum facile; extractum dando, vitatur; ubi tantum medicinae in drachmae pondere, quantum in pulveris uncia dimidia; eoque pro ratione ventriculo levius futurum, ingeri poteſt. Quo illuſtrior haec res ſit, fratris mei Thomae Lynch Antiguenſis, medici, filii caſum, qui menſe Februario 1783, cum puer duos annos et dimidium agebat, a patre tractatum exponam. Pueri primum catarrho laborantibus, qui aliquamdiu permanſit, veſicatorium tergo admotum eſt. Quo facto, ſublatoque cibi deſiderio, re proprius aſpecta, cynanche maligna coepiſſe, pars cui admotum veſicatorium erat, gangraenoſam ſpeciem prae ſe ferre, tenuemque humorem et ulceratas cutis partes emittere, cernebantur; cujus in remedium ſequens mixtura praecepta eſt.

Recipe, Extract. cort. peruv. moll. drach. iij. camph. gr. viii. tinct. cort. peruv. huxh. unciam unam, aq. bullient. uncias iij. miſce cochl. j. omni ſemihora, vel omni hora ſumend.

Poſtero die ulcus in gutture deminui, in tergo meliorem materiam emittere, etiam tum percipiebatur. Qua medicina X. dies

[1] Brun. elem. med. et in praelectionibus, literae Joan. Wainman, M. D. in paludibus Lincolnenſibus hanc rem confirmant.

continuata, et tanto corticis, quantum ejus contriti librae aequiparanda est, si quindena extracti grana singulis pulveris drachmis paria esse computentur, dato et leniter ventriculum adficiente, puer convaluit, et nunc quoque, secunda, spero, utitur valetudine. Convenientissima febris malignae, praecipue sub calidis coelis, curandi ratio haec mihi videtur.

Recipe, Extr. cort. peruv. moll. unc. ij. vin. Madeir. lbiss. misce Cyath. pro dos. omni semihora vel omni hora.

Zincum, sub hac operis parte eo tractare visum est, quod manifeste stimulat. Sic in nervosis et convulsivis adfectibus, granis v. vel vi. tenus datum, potentissimum, quod scio, remedium est. Ad quam rem explicandam, e plurimis, quae mihi in morborum curationibus in Insula Antigua contigerunt, exemplis, uno aut altero contentus ero. Puellae X. annorum, perquam tenero habitu, cum in Choream sancti viti incidisset, et consuetis remediis, scilicet, cortice peruviano, valeriana, et caeteris, frustra curata esset, experimenti gratia, paucae Zinci pillulae, singulae singula grana habentes, datae, symptomata cito lenierunt, et, post aliquam moram, penitus sustulerunt. Alter mulieris, perquam tenero et excitabili habitu casus erat: Illa paucis, post alterum partum, qui perierat, diebus, ex fame, nam cibum pariter et medicinam, venenum metuens, obstinate recusaverat, in formidanda et mortis periculo plena, symptomata implicata est. Cum sic se unum aut alterum diem habuisset, Zinci Florum grana vi. per vim detrusa, tranquillitatem ejus restituerunt, et ad cibum capiendum alexerunt; et saepius iterata medicina, falsa eam formidine liberavit, et solitam cibi capiendi potestatem reduxit. Tertius viri casus erat: Cui febre intermittente quotidie circa meridiem repetente, item magno capitis dolore, gravibusque vultus et cervicis motibus convulsivis, cum unaquaque febris accessione

advenientibus, et in intervallis desinentibus laboranti, cum aliquamdiu frustra cortex datus esset, circiter gr. vi. cum camphora et assafoetida, ante uniuscujusque accessionis initium, data, et cortex in intervallis continuata, salutem reduxerunt, cumque biduum aut triduum Zinci usu destitus esset, febris quidem, sed sine gravibus symptomatis rediit.

Haec de praecipuis stimulis diffusibilibus praefato, reliquos, qui commemorari poterant, ideo praetermittere visum est, quod, cum omnium communis magna ex parte natura sit, et eos quoque intelligendos, supra relata, judice me, et propius re spectata sufficiunt.

CAP. III.

DE INDIRECTIS VEL DEFICIENTIBUS STIMULANTIBUS.

Sub indirectorum vel deficientium stimulorum numero comprehenduntur eae potestates, quae, licet, aliquantum stimulent, non tantum tamen id faciunt, quantum satis sit, ad incitationem ad medium punctum, vel 40° attollendam: quorum alii tantum ad opportunitatis punctum, alii supra hoc, incitationem imminuunt; alii eandem eo depremunt, ubi mites, alii eo, ubi graves, alii ad eam seriei partem, ubi gravissimi morbi asthenici positi sunt, deducunt. Potestates, hic comprehendendae, in tres sectiones, ut in priore capite, nempe, externorum, internorum et stimulantium remediorum, dividentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Frigus horum omnium ſtimulorum primum tractandum eſt. De quo, cum de calore ante agebatur, quia fuſius eſt tractatum, nihil fere nunc addendum reſtat, niſi ut, in frigore ſtimulantem [1], et non ſedantem vim ineſſe, demonſtretur [2]. Ad hoc illuſtrandum, ſex temperiei gradus eodem tempore, 64°, 50°, 40°, 30°, 20°, 10°, conſtituantur; ponatur aliquis in 10°, ruet ſubito incitatio; ponatur in 20° et incitatio, pro temperiei mutatione attolletur; in orbem omnium aliorum punctorum, per vices, reliquis omnibus objiciatur; conſtans ejus rei effectus erit, ut ſummam refrigerationem primum paſſus paulatim ad debitam temperiem, eoque ſecundae valetudini convenientem, perducatur. Iterum ſunto ſex homines, omni ex parte ejuſdem aetatis, ejuſdem conſtitutionis, et in eodem prorſus incitationis gradu poſiti; quorum ſinguli ſingulis temperiei punctis relatis objiciantur, et effectus perpendatur. In 10° frigens primus omnium interibit; huic proximus in 20° poſitus; puncto 30 patens non tam cito extinguetur; qui vero 40° vel 50° ſunt objecti, ii in diatheſeos aſthenicae gradibus, pro ratione diverſis, reſtabunt; 64° temperiei gradui patens perfecta utetur valetudine. Quae res, ſicut varii frigoris gradus ſunt, ſic idem paribus ſtimulantis operis gradibus praeditum eſſe, frigusque non abſolutam, ſed negativam poteſtatem exiſtere, et tantummodo caloris diminutionem eſſe, oſtendit. Sic perpenſa frigoris natura, id in omnibus ſthenicis morbis, ca-

[1] Jones's inquiry, p. 69.

[2] Brun. elem. med. cxvii.

lorem in omnibus asthenicis, auxilio esse, consequetur [1]. Ut frigus calore opponitur, et negans non absoluta, potestas esse, convicta est, sic

Tenebrae, quae luci opponuntur, negans quoque, non absoluta agensque, potestas, lucisque, quae agens et recta stimulans potestas est, absentia sit necesse est. Hoc variis evincitur experimentis; quibus arguitur, minutum lucis gradum, vel certam tenebrarum umbram, aliter claro lumini assuentis, aliter in exiguo illo, quod tenebrae dicitur, paulo diutius positis, adparere; idque hic, scilicet, in exigua luce ob abundantem incitabilitatem, deficiente lucis stimulo; illic, ob imminutam nimio eodem stimulo incitationem, incidere. Eodemque calor et frigus, lux et tenebrae, naturae consilio instituuntur, scilicet, ut caloris et lucis stimuli, nec ad nimiam magnitudinem procedentes indirectam, nec, ut in tenebris, deficientes directam debilitatem inducant, intermittantur. Eaque naturae creatricis cura, hominibus cum aliis animantibus, his universis cum plantis, denique omnibus rerum corporibus, quae viva esse novimus, communis est. In quinque zonarum media in summo ardore et jubaris splendore, si calor et lux perpetua essent "nec noctes diebus, lux tenebris, "alternis viscibus inter se succederent [2]," neque animantium, neque plantarum, vita ulla esse posset. Hoc modo, tam stimulis relatis, quam reliquis omnibus, quae ullam rerum vivam partem adficiunt, sub noctem suspensis, ruitur in somnum; qui stimulorum opus suspendit, suspensoque hoc, et reddita luce, universi animantes, universum plantarum genus reficiuntur, et incitatio debita restituitur. Dein stimulorum opus rursus pocedet, rur-

[1] Ad quod hujus rei restat, vide Brun. elem. xxi. cxvii. cclviii. et cclx. Adi etiam Illust. Black praelect. chem. Quin et haec, post Musshenbroeck particulas frigorificas reflectatas, omnium est sententia.

[2] Brun. elem. med. cccxxi.

sus suum ad indirectam debilitatem cursum peragit; quam rursus somnus, intermissa stimulatrice vi, sua causa, pellit, et rectam mane, quodam tenus debilitatem, in magnum vigorem stimulis diurnis vertendam, indirectae debilitati sub noctem cessuram restituit.

Aliae potestates parum stimulantes sint, ut "CIBUS E PLANTA-"RUM GENERE sumptus [1];" item "SALSA NIMIS DURATAQUE "maxime ubi jam corrumpi coepit [2]," CARO; CONDIMENTORUM DEFECTUS [3]; POTIO AQUOSAE [4]; SANGUINIS PENURIA [5]; &c.

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Cum stimulis externis, de quibus actum est, interni partim conjuncti sunt. Ex his

METUS, quae inter adfectus dejicientes a medicis enumeratus est, non sedat, nec stimulo caret. Stimulat enim, sed minus eo animi stimulo, qui secundissimae valetudini necessarius est [6] idemque, ut supra dictum est, de parum stimulantibus animi adfectibus dicendum. Ab eodem canities, ut in nescio qua charta legi et vulgari testimonio saepius audivi, nascitur. Quin tanta metus ad debilitandum vis est, ut teste Clariss. Duncan [7], puer fulgore territus, in typhum incideret, quo, si recte memini etiam expiravit.

[1] Elem. med. cxxviii. Jones's inquiry.
[2] Elem. med. cxxiv. Jones's inquiry.
[3] Elem. med. cxxix.
[4] Ibid. cxxx.
[5] Ibid. cxxxiv.
[6] Ibid. cxlii.
[7] In praelectionibus ejus.

Animi fastidium seu ingratus sensus, deficiens quoque stimulus est. Exempli gratia, eruditus aliquis cum eruditis consuetudine jungi solitus, indoctorum et vulgarium hominum consortii, si forte in illud incidit, pertaesus primum, dein, ut dicto communi utar, animo deprimitur. Eandem rem illustrat, pudicarum et honestarum mulierum colloquii et consortii jucunditas, impudicarum et meretricum, licet illis formosiorum, procacis turpisque sermonis, probum animum male habentis, fastidium. Porro, cum incitabilitas abundat, turpium rerum visus, ut deficiens stimulus, agit, nauseamque et vomitum excitat. Quem sensum ipse in plateis Edinburgensis, praecipue mane ante illas purgatas, expertus sum.

Quae de deficientibus stimulis dicta sunt, ea ad argumentum nostrum illustrandum cum satis esse videantur; igitur ad proximam sectionem, transibo.

SECT. III.

DE REMEDIIS.

Emetica non sedatrices, sed parum stimulatrices, potestates esse, eorum debilitandi, et validiorum stimulorum opus suspendendi, maxime in ventrico et vicinis locis, vis argumento est. Hinc motus peristalticus inversus vomitum concitat. Ob quam causam, adversus omnes sthenicos adfectus, et forsitan etiam asthenicos leniores, ad ventriculum, quo stimulos facilius deinde recipiat, praeparandum, usui sunt. Eoque in calidarum regionum morbis, ubi bilis semper abundat, etiam necessaria mihi videntur. Quam meam sententiam Jocobus Campbell doctissimus medicus,

et optimis medicinae principiis, ut, Brunonis discipulus, imbutus, qui nuper ex Indis Orientalibus rediit, in colloquio nuper mecum habito, confirmavit. Quam utique curationis partem praeceptor noster communis, parum probat, ut illo principio, quo nunquam debilitate, curationis ergo; debilitatem addendam proponit, repugnantem: Et utut mitis debilitas sit, si ad purgandum sordidus canalem supra purgandum vel maxime vi videatur, tam debilitantem potestatem a potenter stimulante protinus esse excipiendum et jure quidem, contendit: Nosque, ut severiore trutena hanc rem pendamus, et nihil temere, nihil nisi alto animo agitatum, recipiamus, seque dein certiorem faciamus admonet; quam ad rem explorandam attentior eo est, quod alii quoque, ut Joannes Robertson, prudens in primis in Antigua medicus, cuique doctrina nova audita alioquin perplacuit, eandem rem ad eum detulerunt. Certe ille tantum suae experientiae et observationi debet, tantillum solidi aliunde accepit, ut jure excusandus videatur si non temere in cujuslibet sive sententiam sive testimonium consensiat. Tanta gravissimae doctrinae moles, nunquam incertis rebus et auditionibus dubiis, esset constituta.

Alvum purgantia quae humores auferendo, corpus debilitant, et in omnibus, ubi emeticis opus est, adfectibus, requiruntur, debiliter quoque stimulantia sunt. Calomelas, sal glauberianum et scammonium, optima esse videntur. Quorum primus, in omnibus phlegmasiis, maximeque peripneumonia, et synocha, longe optimus est, et usque adeo, ut, sine sanguinis detractione, grana viii. vel x. ejus cum gr. j. tartari emetici superiori docte data, et proximo mane salis glauberiani aliquanto sustentata, plerumque illos adfectus pellant. Scammonium quoque tutam et gratam medicinam, et mitissimo opere esse, aliquot me annorum docuit

experientia. Verumenimvero, quanto adverſus ſthenicos morbos vel ſupra vel infra purgantia valent, tanto in omni aſthenicorum adfectuum genere, cum exceptione ſupra relata, et ob eandem rem, nocentiora ſint neceſſe eſt.

Refrigerantia, medicis vulgo dicta, debiliter ſtimulantia ſunt. Et prae ceteris ſales neutri et acida large diluta. Ex illis nitrum et jalapium ſalinum multum, me judice, adverſus ſthenicos morbos, dummodo largius, ad vehementiorum ſtimulorum opus ſuſpendendum, dentur valent. Acida, plurimum diluta, gratiſſimam ſthenicis aegrotantibus potionem, praeque caeteris vegetabile, praebent. Quarum potionum optima, tamarindarum, recens ex arbore decerptarum, infuſum eſt. Eſt ubi ſales neutri et acida conjuncta potenter agunt; exempla gratia duas vel tres doſes ſalis communis cum ſuccae limonum, aliquanto conjunctas, et, ut moris inter Nigros eſt, in dyſenteriae remedium datus, ſaepe prodeſſe vidi.

Alii ſtimuli, tam nimis, quam parum, agentes, pro remediis memorari poterant; ſed, quoniam plerorumque et praecipuorum ſatis actio jam ante explicata eſt; meoque ſic propoſito, quod de ſtimulantibus agere erat, ſatisfactum videtur; igitur, quotquot omiſſi in hac parte ſtimuli ſunt, eorum actionum, principiis poſitis facile explicabilem, in medio relinquam.

F I N I S.